

Fiskas 3.5

NADZORCA KAS ELEKTRONICZNYCH

DODATEK U: WSPÓŁPRACA Z KASĄ OPTIMUS „TANGO”

Opracowanie Instrukcji Obsługi: Robert Walaszczyk
29/05/07

Spis treści

WSPÓLPRACA Z KASĄ TANGO	5
Przygotowanie kasy	5
Dodatkowe parametry dla programu komunikacyjnego	5
Przyporządkowanie stawek podatku VAT	6
Konfigurowanie kasy TANGO	7
1. Programowanie działów towarowych	8
2. Rabaty, Narzuty	10
3. Kasjerzy	10
4. Kody bezpośrednie	11
5. Nagłówek, stopka	12
6. Tablica HALO	12
7. Konfiguracja	13
Import konfiguracji z kasy	15
Eksport konfiguracji do kasy	16
Programowanie cennika dla kasy TANGO	16
Przygotowanie cennika	17
Przesłanie cennika do kasy	19
Ewidencja opakowań zwrotnych	20
Raporty ze sprzedaży	21
PROGRAM KOMUNIKACYJNY LTANGO	22
Jak korzystać z programu ?	22
"Techniczne" parametry transmisji danych	23
Parametry określające sposób działania programu	23
Parametry określające dane, które należy przesłać	24
Struktura plików z danymi	25
A - konfiguracja kasy („flagi”)	25
B - nagłówek paragonu	26
C - stopka paragonu	27
D - dane kasjerów	27
E - tablica HALO	28
F - rabaty i narzuty	28
G - działły towarowe	28
H - cennik towarów (PLU)	29
I - kody bezpośrednie	30
J - stawki VAT	30
K - raport kasy	31
L - raport ze sprzedaży w działach	31
M - raport sprzedaży PLU	32
N - raport opakowań	32

WSPÓŁPRACA Z KASĄ TANGO

Przygotowanie kasy

Po zainstalowaniu kasy należy zaprogramować:

- wysokość poszczególnych stawek VAT (stawki oznaczone literami A-G),
- data i godzina
- zalecamy również zaprogramowanie numeru NIP, aby uniknąć wyświetlania przez kasę komunikatu o braku NIP. Nie jest to jednak konieczne dla prawidłowej pracy kasy.

Przy programowaniu powyższych danych postępujemy według instrukcji obsługi kasy.

Dodatkowe parametry dla programu komunikacyjnego

Po wybraniu konkretnej kasy z listy możemy ustalić dodatkowe parametry używane przez program komunikacyjny. W tym celu w okienku, w którym wybieramy model kasy, wciskamy klawisz [F6] – „parametry programu komunikacyjnego”. Na ekranie pojawia się okienko, w którym ustalamy następujące parametry:

- Adres kasy* – numer kasy wykorzystywany przez program komunikacyjny, niezależny od numeru porządkowego kasy na naszej liście;
- Kasa >9999 PLU* – jeżeli program ma współpracować z kasą TANGO parametr ten ustawiamy na T(TAK). Jeżeli natomiast będziemy pracować na kasie MAŁE TANGO, wówczas wybieramy parametr N(NIE)
- Bez kontroli EAN* – parametr ten dotyczy tylko kasy TANGO. Ustawiamy go na NIE wtedy gdy nasza kasa posiada EPROM 2.41 lub nowszy
- Brak zerowania* – po ustawieniu tego parametru na TAK Użytkownik musi pamiętać o samodzielnym wykonywaniu raportów zerujących
- Uzupełniaj z TWR* – po ustawieniu na TAK nie jest czytany cennik z kasy przy odbiorze sprzedaży. Brakujące informacje o towarach pobierane są z cennika **towary.cnn**

Ostatnie dwie opcje są istotne tylko wówczas, gdy korzystamy z multipleksera, który do jednego portu COM pozwala dołączyć 4, 8 lub 16 kas:

- Nr zwartego jumpera* – Karta multipleksera posiada osiem specjalnych styków, a sposób jej pracy zależy od tego, który ze styków został zwarty. W tym polu wpisujemy właśnie numer zwartego styku. Ten numer poda nam przedstawiciel serwisu, jest on stały dla naszego multipleksera.
- Nr kanału multipleksera* – numer kanału (wyjścia), do którego podłączona jest nasza kasa.

Przyporządkowanie stawek podatku VAT

Zanim w programie *Fiskas* rozpoczniemy pracę nad konfiguracją kasy, cennikiem itd., należy przyporządkować stawki zdefiniowane w pamięci kasy do stawek ustalonych w konfiguracji programu.

Aby to uczynić, uruchamiamy program *Fiskas*. W okienku, w którym ustalamy nazwę i model kasy, wciskamy klawisz **[F8]** – „zmiana podatku”. Bezpośrednio po wciśnięciu tego klawisza na ekranie wyświetlany jest komunikat ostrzegający o konsekwencjach ewentualnego błędu w tabeli podatków. Jeśli na pytanie *Kontynuujesz?* odpowiemy „TAK”, na ekranie pojawi się lista obowiązujących stawek VAT:

Grupa podatkowa (na kasie)	Podatek z konfig.
0 ZWL	ZWL
1 (A)	22%
2 (B)	07%
3 (C)	00%
4 (D)	12%
5 (E)	17%
6 (F)	WNU
7 (G)	WNU
8 (H)	WNU
9 (I)	WNU

[OK]

Są to stawki VAT, jakie zdefiniowaliśmy uprzednio przy pomocy programu *Aktyń* lub *Fiskas*.

Uwaga: dane dotyczące stawek podatkowych należy wprowadzać bardzo uważnie. Zalecamy, aby podczas wprowadzania kolejnych stawek na listę porównywać ją z wydrukiem stawek zaprogramowanych bezpośrednio na kasie.

Lewa kolumna reprezentuje stawki pamiętane przez kasę (dla kasy TANGO dostępne są stawki od A do G – **do stawki G na kasie należy przyporządkować stawkę *Zwolniony***). Do tych stawek przyporządkujemy (w prawej kolumnie) odpowiednie stawki z konfiguracji programu *Fiskas* (oprócz stawki *Zwolniony* – program automatycznie przyporządkowuje tę stawkę do stawki G). Istotne jest, aby wartość zaprogramowana na kasie dla poszczególnych liter była taka sama, jak wartość odpowiednich stawek wybranych z konfiguracji.

Konfigurowanie kasy TANGO

Menu dotyczące konfiguracji kasy TANGO zawiera następujące opcje:

- 1. Działy towarowe
- 2. Rabaty, Narzuty
- 3. Kasjerzy
- 4. Kody bezpośrednie
- 5. Nagłówek, Stopka
- 6. Tablica halo
- 7. Konfiguracja
 - I. Import konfiguracji z kasy
 - E. Eksport konfiguracji do kasy
 - K. Koniec

Pierwsze siedem opcji służy do zaprogramowania parametrów składających się na konfigurację kasy. Opcja *Eksport...* zawiera czynności związane z przesyłaniem tych informacji do kasy. Opcja *Import* służy do odczytania aktualnej konfiguracji z kasy.

Wybranie jednej z pierwszych siedmiu opcji z powyższego menu powoduje wyświetlenie okna, w którym ustalamy szczegółowe dane. Mamy w nim do dyspozycji następujące klawisze:

[Enter] - zaakceptowanie zawartości pola;

[Esc] - powrót do poprzedniego pola lub przywrócenie poprzedniej zawartości aktualnie wypełnianego pola;

[Ctrl]+[S] - wypełnienie wszystkich pól zgodnie ze standardem proponowanym przez program;

Ponadto, zgodnie z podpowiedzią u dołu ekranu możemy skorzystać z klawisza **[F6]** - „kopiowanie konfiguracji do innej kasy”. W ten sposób skopiujemy wszystkie parametry oprócz numeru kasy – programujemy wówczas kilka kas zgodnie z tą samą konfiguracją. Oczywiście „kopiowanie” dotyczy tylko danych zapisanych w komputerze. Aby zaprogramować inną kasę zgodnie ze skopiowaną właśnie konfiguracją, musimy skorzystać z opcji *Eksport konfiguracji do kasy*.

1. Programowanie działów towarowych

Kasa umożliwia zaprogramowanie 42 działów towarowych. Każdy dział posiada przypisaną stawkę podatku VAT, do działu mogą zatem należeć towary opodatkowane według tej samej stawki.

Po wybraniu opcji *Działy towarowe* na ekranie pojawia się lista działów. Na początku działów otrzymują nazwy *Dział 01*, *Dział 02*, ... Po wskazaniu danej pozycji klawiszem **[Enter]** na ekranie pojawia się okno, w którym możemy zmienić dane wskazanego działu:

Poprawa danych	
Nr działu (grupy)	1
Nazwa działu	PRZETWORY
Cena domyślna.....	1.20
VAT.....	22%
Tablica HALO.....	12
Cena otwarta.....	T Tak/Nie
Cena zaprogramowana.....	N Tak/Nie
Powtarzanie.....	T Tak/Nie
Sprzedaż pojedyncza.....	N Tak/Nie
[OK]	

Oprócz numeru *działu*, którego nie możemy zmienić, w okienku widoczne są następujące parametry:

- Nazwa działu* (18 znaków);
- Cena domyślna* – podpowiadana przez kasę przy sprzedaży po wciśnięciu klawisza oznaczającego dany dział;
- VAT* – stawka podatku VAT obowiązująca przy sprzedaży prowadzonej według działów.

Uwaga: Przy sprzedaży towarów według kodu (PLU) podatek VAT naliczany jest według stawki zdefiniowanej w cenniku, nawet jeśli jest ona różna od stawki zdefiniowanej dla działu.

Standardowo program *Fiskas* przypisuje stawki VAT do działów towarowych według następującego schematu:

Dział 1 - 22 %
 Dział 2 - 7 %
 Dział 3 - 0 %
 Dział 4 - zwolniony
 Dział 5 - 22 %
 Dział 6 - 7 %
 Dział 7 - 0 %
 Dział 8 - zwolniony itd.

- Tablica HALO* – określenie górnego limitu sprzedawanej pozycji z danego działu; w tym polu wpisujemy numer limitu ustalonego przy pomocy opcji *Tablica HALO* (zob. str. 12). Zero oznacza brak limitu, czyli sprzedaż bez ograniczeń wartości;
- Cena otwarta* – ustalamy, czy dla towarów z danego działu sprzedawca może wprowadzić cenę z klawiatury kasowej;
- Cena zaprogramowana* – przy wciśnięciu klawisza oznaczającego dział kasa będzie automatycznie podpowiadać cenę;

Uwaga: Jednoczesne ustawienie opcji *Cena otwarta* oraz *Cena zaprogramowana* na „nie” oznacza zablokowanie sprzedaży towarów z danego działu.

- Powtarzanie* – ustalamy, czy przy sprzedaży dopuszczalne jest wielokrotne dopisywanie towarów z tego działu do paragonu (na paragonie pojawi się kilka pozycji Dział1). Jeśli wybierzemy NIE, sprzedawca musi ująć wszystkie towary z działu pod jedną pozycją (np. wybierając [5] [razy] [Dział1]);

- Sprzedaż pojedyncza* – przy ustawieniu „tak” wprowadzenie towaru z danego działu spowoduje automatyczne podsumowanie i zamknięcie paragonu; przy ustawieniu „nie” – umożliwi dalsze wprowadzanie towarów.

Uwaga: Niedopuszczalne jest jednoczesne ustawienie opcji *Powtarzanie*, oraz *Sprzedaż pojedyncza* na „tak”.

2. Rabaty, Narzuty

Kasa TANGO umożliwia udzielanie rabatów i stosowanie narzutów (dopłat). Służą do tego klawisze [+ kwota], [– kwota], [+ %] oraz [– %]. Opcja *Rabaty, narzuty* służy do zdefiniowania domyślnej wartości każdego z rabatów (podpowiadanej przez kasę po wciśnięciu danego klawisza) oraz limitu, czyli maksymalnej wartości zastosowanego przez sprzedawcę rabatu dopłaty.

W oknie dotyczącym rabatów wypełniamy zatem osiem pól:

Klawisz –%		Max
Wartość	: 10.00 %	25.00 %
Klawisz +%		
Wartość	: 0.00 %	0.00 %
Klawisz – kwota		
Wartość	: 5.00 zł	50.00 zł
Klawisz +kwota		
Wartość	: 10.00 zł	50.00 zł
		[OK]

W pierwszej kolumnie wpisujemy wartość domyślną wyrażoną w procentach lub w złotych, w drugiej – wartość maksymalną, czyli limit. Wpisanie zerowego limitu oznacza zablokowanie danego rabatu lub dopłaty (sprzedawca nie może korzystać z danego klawisza).

3. Kasjerzy

Kasa potrafi rejestrować pracę 8 kasjerów, przypisując im odpowiednio numery od 0 do 7. Opcja *Kasjerzy* pozwala edytować ich listę:

Nazwa kasjera	Hasło
0. Piotr	2323
1. Monika	4444
2. Jacek K.....	88
3. Ignacy Rzecki.....	1910
4. Kasjer05	5
5. Kasjer06	6
6. Kasjer07	777
7. Kasjer08	121

[OK]

Każdemu z kasjerów przypisujemy nazwę składającą się maksymalnie z 18 znaków (najczęściej jest to po prostu imię) oraz hasło, czyli czterocyfrowy kod, którym kasjer będzie rejestrował się rozpoczynając pracę.

Uwaga: Kasa nie udostępnia raz zaprogramowanych haseł kasjerów. Dlatego import konfiguracji z kasy powoduje wyzerowanie wszystkich haseł kasjerów pamiętanych przez program. Należy zwrócić na to uwagę przed ponownym eksportem konfiguracji do kasy. W trybie fiskalnym nie można programować kasjerów z komputera.

4. Kody bezpośrednie

Aby szybciej prowadzić sprzedaż, możemy niektórym klawiszom kasowym przyporządkować kody towarowe lub kody działów. Podczas sprzedaży zamiast wpisywać cały kod z klawiatury, wystarczy wówczas wcisnąć taki klawisz. W kasie TANGO do takiej sprzedaży przeznaczonych jest 14 klawiszy. Do każdego z nich mogą być przyporządkowane trzy kody towarów lub numery działów. Klawisze [↑] oraz [↓] służą do przełączania pomiędzy tymi kodami (podobnie jak klawisz [Shift] na klawiaturze komputera) – zob. instrukcja kasy, str. 48.

Uwaga: W zależności od ustawienia opcji *Klawisze bezpośrednie* (zob. str. 13) możemy zdefiniować maksymalnie 21 lub 42 kody bezpośrednie (PLU).

Po wybraniu opcji *Kody bezpośrednie* ujrzymy okno zawierające listę 42 pól, odpowiadających 42 klawiszom bezpośrednim. Kasa może pracować w jednym z trzech trybów:

- klawisze bezpośrednie przypisane tylko do towarów – wówczas kasa wykorzystuje wszystkie 42 zdefiniowane w tym oknie kody bezpośrednie,
- klawisze bezpośrednie przypisane do działów i towarów – kasa wykorzystuje tylko pierwsze 21 zdefiniowanych kodów (połowa klawiszy jest przyporządkowana do działów),
- klawisze bezpośrednie przypisane tylko do działów – bezpośrednie kody towarów są niedostępne.

Programowanie klawiszy bezpośrednich dotyczy tylko kodów towarowych, ponieważ działy towarowe – o ile korzystamy z klawiszy bezpośrednich dla działów – są przypisane na stałe do poszczególnych klawiszy (zob. instrukcja kasy, str. 48).

5. Nagłówek, stopka

Opcja *Nagłówek, stopka* służy do zdefiniowania tekstów drukowanych na tasiemce kasowej u góry (nagłówek) i u dołu (stopka) każdego paragonu. Nagłówek składa się maksymalnie z 7 linii (po 18 znaków w linii), stopka – z 5 linii, (również po 18 znaków w linii).

W lewej części okna wpisujemy tekst nagłówka, w prawej – tekst stopki paragonu.

Kasy MALE TANGO, RUMBA nie posiadają możliwości zaprogramowania tekstu stopki z komputera.

6. Tablica HALO

Tablica *HALO* – to zbiór limitów obowiązujących przy sprzedaży niektórych towarów lub przy rejestrowaniu sprzedaży z działów towarowych. Tablica zawiera 15 pól ponumerowanych od 1 do 15, w których wpisujemy wartości poszczególnych limitów. Programując działy towarowe lub cennik wskazujemy numer limitu, który obowiązuje przy danej operacji (np. sprzedaży z danego działu). Jeśli zmieni się wartość limitu, nie musimy poprawiać każdej pozycji (działów lub towarów w cenniku), ale wystarczy zmienić odpowiednią wartość w tablicy *HALO*.

7. Konfiguracja

- Klawisze bezpośrednie tylko kody* – przy ustawieniu „tak” klawisze bezpośrednie są przyporządkowane wyłącznie do kodów PLU, niemożliwe jest przyporządkowanie klawiszy do działów towarowych;
- Klawisze bezpośrednie tylko działy* – przy ustawieniu „tak” klawisze bezpośrednie są przyporządkowane wyłącznie do działów towarowych, niemożliwe jest przyporządkowanie klawiszy do kodów PLU;

Uwaga: Jeśli chcemy przypisać klawisze bezpośrednie zarówno do kodów, jak i do działów, należy obie powyższe opcje ustawić na „nie”. Niedopuszczalne jest ustawienie obu opcji na „tak”.

- Wymagany klawisz RAZEM* – przed wybraniem formy płatności kasa wymaga podsumowania paragonu przy pomocy klawisza [**Razem**];
- Drukuj podsumowanie* – po wciśnięciu klawisza [**Razem**] na paragonie może być drukowane podsumowanie – wartość wszystkich pozycji na paragonie;
- Sprawdzanie zamknięcia szuflady* – przy ustawieniu „tak” kasa kontroluje, czy szuflada (o ile jest zainstalowana) została zamknięta; jeśli szuflada pozostaje otwarta, kasa sygnalizuje ten fakt dźwiękiem.
- Wymagane hasło do raportów* – drukowanie raportów na tasimce kasowej może być zabezpieczone hasłem; aby wydrukować raport, musimy podać czterocyfrowy kod (programowanie hasła - zob. instrukcja kasy, str. 53).
- Druk udziału działu na raportach* – raporty o sprzedaży w obrębie działów (drukowane na tasimce kasowej) mogą podawać dodatkową informację, a mianowicie procentowy udział danego działu w całkowitej wartości sprzedaży;
- Druk udziału PLU na raportach* – analogicznie, raporty o sprzedaży towarów (PLU) mogą podawać procentowy udział towaru w całkowitej wartości sprzedaży;
- Druk kodu PLU na raportach* – na raportach oprócz nazwy towaru może być drukowany również jego kod;
- Druk działu PLU na raportach* – na raportach ze sprzedaży towarów (PLU) oprócz nazwy towaru może być drukowany również numer działu, do którego przypisano dany towar;

- Druk średniej ceny PLU na raportach* – na raportach ze sprzedaży towarów (PLU) może być drukowana średnia cena, za jaką sprzedawano towar (cena średnia ważona);
- Druk numeru kasjera na raportach* – raport według kasjerów może prezentować numery kasjerów;
- Druk numeru kodu na raportach* – na raporcie z kodów nie używanych drukowany będzie kod towaru;
- Druk numeru działu na raportach* – na raporcie z kodów nie używanych drukowany będzie numer działu;
- Podłączenie wagi* – deklarujemy, czy do kasy podłączona jest waga; jeśli „tak” - zablokowana jest możliwość przesyłania konfiguracji do kasy w trybie „R” (pomiędzy paragonami);
- Druk niedostępnych klawiszy bezpośrednich* – raport podający aktualne ustawienia klawiszy bezpośrednich może podawać tylko klawisze przypisane do kodów towarowych („nie”) lub drukować również numery klawiszy przypisanych do działów („tak”);
- Raport z PLU dozwolony* – ustawienie „tak” umożliwi wydrukowanie na taśmie kasowej raportu ze sprzedaży według kodów PLU;
- Kontrola kodu EAN* – ustawienie „tak” oznacza, że po odczytaniu kodu kreskowego przy pomocy skanera kasa sprawdza poprawność tego kodu przez obliczenie tzw. sumy kontrolnej, jeśli ustawimy „nie” – kontrola ta nie będzie prowadzona;
- Typ kodu wagowego* – kasa umożliwia obsługę niestandardowych kodów EAN, zawierających informacje o ilości, wadze lub cenie towaru. Kody takie są używane np. przy samoobsługowej sprzedaży owoców lub innych towarów na wagę. Waga wyposażona jest w drukarkę, na której drukowana jest etykieta z nazwą, ceną i kodem kreskowym zawierającym te informacje. Kasa rozpoznaje kody tego typu, gdyż na pierwszym miejscu występuje w nich cyfra 2. Są to więc kody rozpoczynające się od 20, 21, 22, 23,..., 29. W polu *Typ kodu wagowego* wybieramy, w jaki sposób kodowana jest informacja o cenie i ilości towaru:

Wartość parametru:

Format kodu wagowego:

1	2XCCCCAWWWWWB
3	2XCCCCCWWWWWB
4	2XDCCCCWWWWWB
5	2XDDCCCWWWWWB
6	2XCCCCXPWWWWB

7		2 X C C C C A P P P P P B
8		2 X C C C C C P P P P P B
9		2 X C C C C P P P P P B
10	- format zależny od drugiej cyfry kodu:	
		2 3 C C C C A P P P P P B
		2 4 C C C C A P P P P P B
		2 7 C C C C C W W W W W B
		2 9 C C C C C W W W W W B

gdzie: X - dowolna cyfra;
 C - kod towaru;
 W - waga (ilość);
 P - cena towaru;
 A - cyfra kontrolna wagi lub ceny;
 B - cyfra kontrolna kodu.

- Waga Medesa* – parametr ten określa typ wagi, która jest podłączona do kasy. Kasa TANGO współpracuje z dwoma modelami wag – *Medesa* oraz *Angel*. Wybranie „tak” oznacza współpracę z pierwszą z wymienionych wag, wybranie „nie” – z drugą.
- Czas starzenia PLU* – kody towarów, które nie były sprzedawane przez określony czas umieszczane są na liście towarów „martwych” lub inaczej „nie używanych” (zob. instrukcja kasy). Czas ten, wyrażony w tygodniach (1-52) wpisujemy w ostatnim polu. Zero oznacza, że kasa nie prowadzi kontroli „starych” kodów.

Import konfiguracji z kasy

Uwaga: Przed rozpoczęciem importu danych z kasy należy przestawić kluczyk w położenie P1.

Program umożliwi odczytanie z kasy istniejącej już konfiguracji. Na jej podstawie możemy np. utworzyć nową konfigurację i przesłać ją do innej kasy. Po wybraniu tej opcji program nawiązuje łączność z kasą. Pamiętajmy, że warunkami pomyślnego przeprowadzenia importu są m.in.:

- prawidłowe zainstalowanie programu komunikacyjnego na dysku;
- prawidłowe połączenie kasy z komputerem (przez złącze COM zadeklarowane w konfiguracji);

Uwaga: Jeśli transmisja zostanie przeprowadzona pomyślnie, wówczas aktualnie ustalana przez nas konfiguracja kasy (zapisana w pamięci komputera) zostanie zastąpiona przez konfigurację odczytaną z kasy.

Eksport konfiguracji do kasy

Po ustawieniu wszystkich parametrów składających się na konfigurację przesyłamy dane do kasy. W tym celu wybieramy opcję *Eksport konfiguracji do kasy*.

Uwaga: Przed rozpoczęciem eksportu danych do kasy należy przestawić kluczyk w położenie P1.

Po wybraniu tej opcji program przypomina o przygotowaniu kasy do transmisji, po czym nawiązuje łączność z kasą. Pamiętajmy, że warunkami pomyślnego przeprowadzenia eksportu są m.in.:

- prawidłowe zainstalowanie programu komunikacyjnego na dysku;
- prawidłowe połączenie kasy z komputerem (przez złącze COM zadeklarowane w konfiguracji).

Uwaga: Przed przesłaniem nowej konfiguracji do kasy zalecamy wykonanie raportu fiskalnego i odczytanie danych o dokonanej sprzedaży.

Programowanie cennika dla kasy TANGO

Przygotowanie cennika w programie *Fiskas* przebiega różnie w zależności od modelu kasy. Oprócz kodu, nazwy towaru, i jego ceny, każda z kas przechowuje bowiem dodatkowe informacje dotyczące towaru. W podrozdziale *Przygotowanie cennika* przedstawiamy krótką charakterystykę parametrów, jakie ustalamy przy sporządzaniu cennika dla kasy TANGO. Następnie prezentujemy sposoby przesyłania cennika do tej kasy.

Wersja Demo umożliwia przesłanie do kasy cennika składającego się co najwyżej z pięciu towarów.

Przygotowanie cennika

Uwaga: Przed przystąpieniem do programowania zalecamy sprawdzenie, jakie kody są akceptowane przez naszą kasę (zakres dostępnych kodów jest zależny od modułu pamięci zainstalowanego w kasie).

Dla każdego towaru w cenniku podajemy następujące dane:

- Kod towaru (PLU)* – kod wpisywany przy sprzedaży z klawiatury kasowej lub odczytywany skanerem kodów kreskowych. Kasa umożliwia posługiwanie się trzema rodzajami kodów:
 - zwykle kody PLU (kasy z EPROMEM 2.41 i nowszym pozwalają programować towary o kodach od 1 – 9 i od 9 – 12 znaków. Kasy z EPROMAMI wcześniejszymi pozwalały programować maksymalnie kody 5-cio znakowe);
 - kody 8-znakowe zgodne ze standardem EAN-8;
 - kody 13-znakowe zgodne ze standardem EAN-13.

Uwaga: Kod towaru w cenniku przesyłanym do kasy powinien składać się wyłącznie z cyfr, przy czym na pierwszej pozycji nie może występować zero. Program nie kontroluje zgodności wpisanego kodu kreskowego ze standardem EAN.

- Skrócona nazwa towaru* – drukowana na paragonie (do 18 znaków);

Uwaga: kasy z homologacją na rok 2001 wymagają unikalnych, niepowtarzalnych nazw towarów.

- Dział, do którego należy towar* – wpisujemy tu numer działu, do którego chcemy przypisać dany towar. Kasa umożliwia posługiwanie się 42 działami;

Uwaga: Przy sprzedaży towarów według kodu (PLU) podatek VAT naliczany jest według stawki zdefiniowanej w cenniku, nawet jeśli jest ona różna od stawki zdefiniowanej dla działu.

- Podatek VAT* – stawka podatku obowiązująca przy sprzedaży towaru;
- Cena towaru* – wpisujemy tu cenę brutto (z podatkiem VAT).
- Cena otwarta* – ustalamy, czy dla danego towaru sprzedawca może wprowadzić cenę z klawiatury kasowej;
- Cena zaprogramowana* – po wprowadzeniu kodu (lub wciśnięciu klawisza bezpośredniego oznaczającego dany towar) kasa będzie automatycznie podpowiadać cenę;
- Powtarzanie* – ustalamy, czy dopuszczalne jest wielokrotne dopisywanie danego towaru paragonu (na paragonie pojawi się kilka pozycji). Jeśli wybierzemy NIE, sprzedawca musi ująć wszystkie towary pod jedną pozycją (np. wybierając [5] [razy] kod);
- Opakowanie* – przy ustawieniu TAK towar traktowany jest jak opakowanie zwrotne; oznacza to m. in. brak podatku VAT (zob. też str. 20),
- Sprzedaż pojedyncza* – przy ustawieniu TAK wprowadzenie towaru na paragon spowoduje automatyczne podsumowanie i zamknięcie paragonu; przy ustawieniu „nie” – kasa umożliwi dalsze wprowadzanie towarów;
- Tablica HALO* – określenie górnego limitu ceny towaru; w tym polu wpisujemy numer limitu ustalonego przy pomocy opcji *Tablica HALO* (zob. str. 12). Zero oznacza brak limitu, czyli sprzedaż bez ograniczeń wartości;
- Tandem* – w tym polu wprowadzamy kod opakowania zwrotnego, które jest sprzedawane wraz z danym towarem (*tandem PLU*); np. do piwa dodajemy butelkę jako *tandem PLU*).

Uwaga: Kod towaru dodawanego (np. butelki) wpisujemy wypełniając dane towaru „głównego” (np. piwa). Niedopuszczalne jest umieszczenie kodu towaru „głównego” w okienku dotyczącym opakowania.

Podczas edycji cennika wciśnięcie klawisza [F7] ustawia opcje towarom w cenniku wg opcji towaru, na którym stoi belka.

Przesłanie cennika do kasy

Uwaga: Przed rozpoczęciem transmisji danych do kasy należy przestawić kluczyk w położenie P1.

Po sporządzeniu cennika lub wprowadzeniu w nim koniecznych zmian akceptujemy go wciskając [Ctrl]+[Enter]. Na ekranie pojawia się menu:

- 1 - Eksport cennika z importem danych
- 2 - Eksport cennika bez importu danych
- 3 - Kasowanie towarów w kasie
- K - Koniec

Przesłanie cennika z importem danych

Opcja ta służy do okresowej aktualizacji cennika pamiętanego przez kasę, wprowadzania w nim większych zmian lub zapisania nowego cennika w pamięci kasy. Przesyłając nowy cennik z uprzednim importem danych o sprzedaży eliminujemy niedogodności opisane w następnym podrozdziale.

Po wybraniu opcji *Eksport cennika z importem danych* program nawiązuje łączność z kasą i przystępuje do przesłania nowego cennika.

Czas transmisji, w którym kasa jest wyłączona z prowadzenia sprzedaży zależy m. in. od wielkości sprzedaży dokonanej od ostatniego importu oraz wielkości przesyłanego cennika. Czas ten możemy zmniejszyć wybierając w konfiguracji kasy ustawienie parametru *Uzupełniaj z TWR* na TAK oraz zaznaczając do przesłania tylko „nowe” towary – te, których ceny uległy zmianie, jak również te, których dotąd nie było w cenniku. Pomocny tu będzie mechanizm zaznaczania towarów wg „statusu” (zob. pierwsza część *Instrukcji*, rozdział *Programowanie cennika*).

Przesłanie cennika bez importu danych

Opcja ta służy głównie do szybkiego uzupełnienia cennika pamiętanego przez kasę o **nowe towary**, np. z przyjętej właśnie dostawy.

Można ją również wykorzystać, gdy w cenniku pamiętanym przez kasę chcemy **zmienić ceny niektórych towarów**. Konsekwencją takiej zmiany będzie jednak pojawienie się pewnej nieścisłości w raportach ze sprzedaży. Dla towarów, których ceny uległy zmianie raporty te będą podawać zamiast autentycznych cen sprzedaży - ceny średnie ważone.

(Oznacza to, że zamiast dwóch różnych cen pojawi się jedna - tak dobrana, aby ilość i sumaryczna wartość sprzedanych towarów nie uległa zmianie).

Opcji *Eksport cennika bez importu danych* powinniśmy używać w zasadzie tylko w wymienionych wyżej przypadkach. Inne zmiany pociągają za sobą już poważniejsze konsekwencje.

W szczególności zmiana stawek podatkowych powoduje następującą niezgodność:

- raport wydrukowany na tasiemce kasowej podaje kwotę VAT wynikającą ze stawki, która obowiązywała podczas sprzedaży - zatem część podatku zostanie naliczona wg „starej” stawki, część - wg „nowej”
- raport sporządzony w programie *Fiskas* – później, gdy już dokonamy importu danych – poda kwotę VAT obliczoną wg ostatnio zadeklarowanej stawki.

Powstanie zatem niezgodność kwoty VAT pomiędzy raportami obejmującymi ten sam okres sprzedaży.

Kasowanie towarów w kasie

Opcja ta służy do usunięcia nie używanych kodów towarowych z cennika pamiętanego przez kasę.

Uwaga: Z pamięci kasy zostaną usunięte towary, które zostały zaznaczone.

Ewidencja opakowań zwrotnych

Kasa „TANGO” pozwala na ewidencję opakowań zwrotnych. Dla poprawnego prowadzenia ewidencji opakowań oraz rejestrowania ich przez program *Fiskas* należy:

- zdefiniować w programie (zob. strona 6) stawkę VAT, np. stawkę H jako *nie podlega (NPL)*.
- przeznaczyć jeden z działów towarowych (np. ostatni dział 42) dla opakowań zwrotnych wprowadzając do cennika towar „główny”, umieszczamy kod opakowania w polu *Tandem*; w ten sposób informujemy kasę, że dany towar jest sprzedawany wraz z konkretnym opakowaniem.
- wprowadzając do cennika opakowanie zwrotne, wybieramy następujące opcje:

- w polu *Dział* wprowadzamy numer działu, zarezerwowanego dla opakowań (tj. działu, dla którego zaprogramowaliśmy stawkę *nie podlega*);
- *Cena zaprogramowana*: TAK;
- *Cena otwarta*: NIE;
- *Opakowanie*: TAK;
- *Powtarzanie*: NIE;
- pole *Tandem* - pozostawiamy puste.

Natomiast zawartość pola *Tablica halo* jest ignorowana – niezależnie od wpisanej tam wartości, do kasy przesyłana jest wartość 0.

Uwaga dla serwisantów. Program przesyła również do kasy wartość parametru *Precyzja*. W przypadku opakowań nadaje mu zawsze wartość 0 (zero), co oznacza rejestrowanie ilości z dokładnością do jedności (sprzedaż na sztuki). Dla każdego towaru nie będącego opakowaniem *precyzja* ustawiana jest na 3 (ewidencja z dokładnością do części tysięcznych).

Sprzedaż opakowania odbywa się automatycznie w chwili sprzedaży towaru „głównego”. Przyjęcie zwrotu opakowania rejestrujemy wprowadzając kod opakowania i wciskając klawisz [Butelka] (a więc analogicznie, jak sprzedaż „zwykłego” towaru).

Raporty ze sprzedaży

Z kasy odczytywany jest raport obrotów PLU.

Uwaga: odczyt sprzedaży z zerowaniem liczników możliwy jest tylko w trybie programowania.

Zrezygnowano z czytania raportu ze sprzedaży w działach, gdyż opcja ta często zakłócała poprawność odczytu danych o sprzedaży towarów.

PROGRAM KOMUNIKACYJNY LTANGO

Program *LTANGO* umożliwia porozumiewanie się komputera z elektroniczną kasą sklepową „*TANGO*”. Przesyłanie danych odbywa się za pomocą standardowego złącza RS232, czyli portu szeregowego COM1 lub COM2. Możliwe jest wykorzystanie karty *Multiport* lub multipleksera.

Uwaga: Instalacja i autoryzacja programu komunikacyjnego przebiega analogicznie, jak instalacja programu *Fiskas*. Prosimy o szczególnie uważne zapoznanie się z uwagami dotyczącymi autoryzacji programu.

Uwaga: Po autoryzacji kopii na dysku pojawi się kartoteka o nazwie *LTANGO.932*. Pełni ona tę samą rolę, co kartoteka *FISKASJ.932* dla programu *Fiskas* – zawiera „żeton” uprawniający do korzystania z programu komunikacyjnego.

Jak korzystać z programu ?

Program *Fiskas* nawiązuje łączność z kasą za pośrednictwem programu komunikacyjnego. W takim przypadku znajomość programu komunikacyjnego jest zbędna. Niniejszy dodatek przeznaczony jest dla tych, którzy używają programu komunikacyjnego wywołując go bezpośrednio z DOS-u.

Program uruchamiamy wówczas przez wpisanie jego nazwy:

LTANGO

przy czym po nazwie należy podać parametry, od których zależy sposób pracy programu.

Uruchomienie programu bez podania żadnych parametrów (w wyżej podany sposób) powoduje wyświetlenie „wizytówki” programu. Natomiast program wywołany z parametrem /h wyświetla skrócony opis wywołania programu i niektórych jego opcji.

Mamy do dyspozycji następujące parametry:

/P	numer portu szeregowego
/C	komenda określająca sposób działania programu
/L	prześlij dane z komputera do kasy
/D	prześlij dane z kasy do komputera
/U1	usuń dane z pamięci kasy
/R	zerowanie liczników kasy
/S	standard polskich znaków
/F	nazwa pliku
/K	parametry dla karty <i>multiport</i>
/M	kasa TANGO
/A	kasa z EPROMEM 2.41 i nowszym

Sposób działania programu jest uwarunkowany odpowiednim ustawieniem parametrów wywołania. Poniżej podajemy znaczenie poszczególnych parametrów.

Uwaga: Przed rozpoczęciem transmisji danych do kasy należy przestawić kluczyk w położenie P1.

"Techniczne" parametry transmisji danych

- P** oznacza numer portu, przez który chcemy dokonać transmisji. **Standardowo (jeśli pominiemy ten parametr) przesyłanie danych odbywa się za pośrednictwem złącza szeregowego COM1.** Program umożliwia obsługę do 12 portów szeregowych (4 standardowych oraz dodatkowo 8 poprzez dwie karty LongShine LSC-8880). Parametr P może zatem przyjmować wartości od 1 do 12. Komputer posiada zazwyczaj 2 złącza szeregowo (COM1 i COM2), możliwe jest jednak zainstalowanie dodatkowych złączy lub zastosowanie tzw. multipleksera.
- K** używany w przypadku korzystania z karty multiport. Karta ta posiada osiem specjalnych styków, a sposób jej pracy zależy od tego, który ze styków został zwarty. Jako wartość parametru K podajemy dwie lub trzy cyfry. Pierwsza z nich oznacza numer zwartego styku (*jumpera*). Ten numer jest charakterystyczny dla naszego urządzenia. Kolejna cyfra – jedna lub dwie – to po prostu numer kanału (wyjścia), do którego podłączona jest nasza kasa.

Parametry określające sposób działania programu

- C** oznacza komendę, czyli zadanie, jakie ma wykonać program. **Innymi słowy: określa, jakie informacje mają być odczytane lub wysłane do kasy. Dane dotyczące konfiguracji kasy mogą być przesyłane w obie strony: zarówno do kasy,**

jak i z kasy. Natomiast raporty o sprzedaży możemy przysyłać tylko w jedną stronę, tzn. odczytać je z kasy. Parametr C może przyjmować następujące wartości:

a) informacje przesyłane do kasy oraz z kasy:

- A** - parametry opisujące konfigurację kasy („flagi”);
- B** - nagłówek paragonu;
- C** - stopka paragonu;
- D** - dane kasjerów;
- E** - tablica HALO;
- F** - informacja o rabatach i narzutach;
- G** - działy towarowe
- H** - cennik towarów (PLU);
- I** - kody bezpośrednie;

b) informacje tylko do odczytania z kasy:

- J** - stawki VAT
- K** - raport o stanie kasy;
- L** - raport ze sprzedaży w działach;
- M** - raport sprzedaży PLU;
- N** - raport opakowań.

Parametr C nie ma żadnej wartości domyślnej. Przy wywołaniu programu musimy podać jego wartość, czyli jedną z powyższych liter.

- L** oznacza, że dane określone przez parametr C mają być przesłane z komputera do kasy.
- D** oznacza, że dane określone przez parametr C mają być przesłane z kasy do komputera.
- R** oznacza zerowanie liczników kasy (używany tylko z parametrem D, przy odczytywaniu danych o sprzedaży).
- U1** oznacza, że dane mają być usunięte z pamięci kasy – używany tylko przy przesyłaniu cennika do kasy.
- M** oznacza kasę TANGO.
- A** oznacza kasę z EPROMEM 2.41 i nowszym.

Parametry określające dane, które należy przesłać

- F** określa nazwę pliku z danymi. **Jeśli odczytujemy dane z kasy, program założy plik o podanej przez nas nazwie i umieści w nim odczytane dane. Pamiętajmy jednak, że poprzednia zawartość pliku zostanie skasowana, dlatego nazwy plików najlepiej**

tworzyć na podstawie daty utworzenia (np. *dl_1506.dat* - dzienna sprzedaż z kasy nr 1 z dnia 15 czerwca). Jeśli natomiast przesyłamy dane do kasy - plik o odpowiedniej strukturze powinien zostać wcześniej utworzony.

W charakterze nazwy pliku możemy użyć pełnej ścieżki dostępu, np. *C:\aktyn30\cenniki\spozyw1.cen*.

Jeśli nie podamy parametru F, program przyjmuje domyślną nazwę pliku *std.dat*.

S Określa standard kodowania polskich znaków, jaki zastosowano sporządzając plik z danymi lub – *vice versa* – standard, w którym zostaną zapisane dane odebrane z kasy.

- 1 - Mazovia;
- 2 - Latin;
- 3 - bez polskich znaków; napotkane w pliku polskie litery zostaną zamienione na ich łacińskie (angielskie) odpowiedniki.

Program wywołany bez parametru S jest „przezroczysty”, tj. przesyła do kasy kody znaków wprost odczytane z pliku. Ponieważ kasa stosuje własny standard kodowania polskich liter, nazwy zawierające takie znaki mogą być drukowane przez kasę w nieczytelnej formie.

Struktura plików z danymi

Program wysyła do kasy plik, którego nazwę określa parametr /F. Plik ten może zawierać dowolne rekordy spośród przedstawionych poniżej. Rodzaj informacji zawarty w danym rekordzie określa „identyfikator rekordu”, czyli pierwsze trzy litery każdego rekordu.

Oto struktura poszczególnych rekordów, w zależności od zawartej w nich informacji:

A - konfiguracja kasy („flagi”)

Dane o konfiguracji kasy przesyłane są w pliku składającym się z jednego rekordu (linii). Struktura tego rekordu jest następująca:

nr pola:	dlugość:	znaczenie:
1	3	identyfikator rekordu - litery FLG
2	2	typ kodu wagowego (0, 1, 3-10, zob. str. 14.)
3	2	typ wagi (0-Medesa, 1 - Angel)

4	2	„Czas starzenia PLU”, – okres (liczony w tygodniach), po jakim nie używane kody są umieszczane na liście towarów „martwych”. (1-52 lub 0 - bez kontroli)
5	2	prędkość transmisji kasa – komputer: 0 - 2 400 bd, 1 - 4 800 bd, 2 - 9 600 bd, 3 - 19 200 bd,
6	3	opcje dotyczące konfiguracji kasy: bit 0 - „Tylko klawisze kodów”, bit 1 - „Tylko klawisze działów”, bit 2 - „Wymagany klawisz RAZEM”, bit 3 - „Drukuj RAZEM”, bit 4 - „Sprawdź szuflady”, bit 5 - „Wymagane hasło do raportów”, bit 6 - „Drukuj udział działu”, bit 7 - „Drukuj udział PLU”, Otrzymana w powyższy sposób liczba dwójkowa zapisana jest w postaci dziesiętnej.
7	3	opcje dotyczące konfiguracji kasy: bit 0 - „Drukuj kod PLU”, bit 1 - „Drukuj dział PLU”, bit 2 - „Drukuj średnią cenę PLU”, bit 3 - „Drukuj numer kasjera”, bit 4 - „Drukuj kody nieużywane”, bit 5 - „Drukuj działy nieużywane”, bit 6 - „Podłączenie wagi”, bit 7 - „Drukuj niedostępne kody bezp.”, Otrzymana w powyższy sposób liczba dwójkowa zapisana jest w postaci dziesiętnej.
8	2	opcje dotyczące konfiguracji kasy: bit 0 - „Raport obr. PLU dozwolony”, bit 1 - „Kontrola kodów EAN”, Otrzymana w powyższy sposób liczba dwójkowa zapisana jest w postaci dziesiętnej.

B - nagłówek paragonu

Nagłówek paragonu przesyłany jest również w pliku składającym się z jednego rekordu:

nr pola:	długość:	znaczenie:
1	3	identyfikator rekordu - litery NAG
2	18	pierwsza linia nagłówka (do 18 znaków)
3	18	druga linia nagłówka
4	18	trzecia linia nagłówka
5	18	czwarta linia nagłówka
6	18	piąta linia nagłówka
7	18	szósta linia nagłówka
8	18	siódma linia nagłówka

C - stopka paragonu

Plik zawierający stopkę paragonu składa się z jednego rekordu:

nr pola:	długość:	znaczenie:
1	3	identyfikator rekordu - litery STP
2	18	pierwsza linia stopki (do 18 znaków)
3	18	druga linia stopki
4	18	trzecia linia stopki
5	18	czwarta linia stopki
6	18	piąta linia stopki

D - dane kasjerów

Plik zawierający dane kasjerów składa się z ośmiu rekordów, z których każdy zawiera dane jednego kasjera:

nr pola:	długość:	znaczenie:
1	3	- identyfikator rekordu - litery KAS; - numer kasjera (0-7)
2	18	identyfikator (nazwisko, imię) kasjera (do 18 znaków)
3	4	hasło używane przy rejestracji (0000-9999)

Uwaga: W pliku odczytanym z kasy zamiast hasła kasjera umieszczane są cztery gwiazdki.

E - tablica HALO

Plik zawierający tablicę limitów (HALO) składa się z jednego rekordu:

nr pola:	długość:	znaczenie:
1	3	identyfikator rekordu - litery HAL
2	10	wartość pierwszego limitu (0.00 - 999 999.99)
3	10	wartość drugiego limitu
...		...
16	10	wartość piętnastego limitu

F - rabaty i narzuty

Dane o rabatach i narzutach przesyłane są w pliku składającym się z jednego rekordu:

nr pola:	długość:	znaczenie:
1	3	identyfikator rekordu - litery RAB
2	5	wartość rabatu [-%] (0.00 - 99.99)
3	5	limit rabatu [-%]
4	5	wartość narzutu [+%]
5	5	limit narzutu [+%]
6	10	wartość rabatu [- kwota] (0.00 - 9 999.99)
7	10	limit rabatu [- kwota]
8	10	wartość narzutu [+ kwota]
9	10	limit narzutu [+ kwota]

G - działy towarowe

Plik zawierający dane o działach towarowych złożony jest z rekordów, z których każdy odpowiada jednemu działowi:

nr pola:	długość:	znaczenie:
1	5	- identyfikator rekordu - litery DEP; - numer działu (01-42)
2	18	nazwa działu (18 znaków)
3	10	cena domyślna (0.00 - 9 999.99)
4	1	podatek VAT A-G
5	4	„flagi” dotyczące działu (0000 - 1111); kolejne cyfry oznaczają: cena otwarta: 0-nie, 1-tak cena zaprogramowana: 0-nie, 1-tak powtarzanie: 0-nie, 1-tak pojedyncza pozycja na paragonie: 0-nie, 1-tak
6	2	numer limitu z tablicy HALO

H - cennik towarów (PLU)

Plik zawierający cennik towarów złożony jest z wielu rekordów, z których każdy odpowiada jednemu towarowi:

nr pola:	długość:	znaczenie:
1	16	- identyfikator rekordu - litery PLU; - kod towaru (13 cyfr)
2	18	nazwa towaru (18 znaków)
3	10	cena domyślna (0.00 - 9 999.99)
4	1	podatek VAT A-G
5	1	<i>Precyzja</i> , czyli dokładność, z jaką określamy ilość sprzedanego towaru (inaczej mówiąc jest to liczba miejsc po przecinku: 0 oznacza dokładność do 1 sztuki, 3 - do części tysięcznej); parametr może przybierać wartości 0, 1, 2 lub 3.

6	5	„flagi” dotyczące towaru (00000 - 11111); kolejne cyfry oznaczają: cena otwarta: 0-nie, 1-tak cena zaprogramowana: 1-nie, 0-tak powtarzanie: 1-nie, 0-tak opakowanie: 0-nie, 1-tak pojedyncza pozycja na paragonie: 0-nie, 1-tak
7	2	numer działu, do którego należy towar
8	2	numer limitu z tablicy HALO
9	13	kod towaru połączonego (<i>tandem PLU</i>)

Uwaga: Dla opakowań wartość pola *Precyzja* powinna wynosić 0.

I - kody bezpośrednie

Plik zawierający informację o kodach bezpośrednich składa się maksymalnie z 42 rekordów, z których każdy oznacza zdefiniowany kod bezpośredni:

nr pola:	dlugość:	znaczenie:
1	5	- identyfikator rekordu – litery BEZ; - numer klawisza (01 - 42)
2	13	kod towaru (13 cyfr)

J - stawki VAT

Plik zawierający stawki VAT (tylko do odczytania z kasy) złożony jest z jednego rekordu:

nr pola:	dlugość:	znaczenie:
1	3	identyfikator rekordu - litery VAT;
2	5	wartość stawki podatkowej A (0.00 - 99.99)
3	5	wartość stawki podatkowej B

4	5	wartość stawki podatkowej C
5	5	wartość stawki podatkowej D
6	5	wartość stawki podatkowej E
7	5	wartość stawki podatkowej F
8	5	wartość stawki podatkowej G

K - raport kasy

Raport (tylko do odczytania z kasy) podaje informacje o sumarycznej wartości operacji dokonanych w poszczególnych formach:

nr pola:	dlugość:	znaczenie:
1	3	identyfikator rekordu - litery PLT;
2	20	wartość gotówki
3	20	wartość czeków
4	20	wartość wpłat kartami płatniczymi
5	20	wartość udzielonych kredytów
6	20	wartość przyjętych talonów
7	20	wartość wypłat za przyjęte opakowania zwrotne
8	20	suma wpłat
9	20	suma wypłat

L - raport ze sprzedaży w działach

Raport (tylko do odczytania z kasy) podaje informacje o sumarycznej wartości sprzedaży zarejestrowanej w poszczególnych działach towarowych. Każdy rekord odpowiada jednemu działowi:

nr pola:	dlugość:	znaczenie:
1	5	- identyfikator rekordu - litery PLD; - numer działu (1-42)
2	18	nazwa działu
3	20	wartość sprzedaży
4	5	procentowy udział danego działu w ogólnej wartości sprzedaży (w setnych częściach procenta).

M - raport sprzedaży PLU

Raport (tylko do odczytania z kasy) podaje informacje o sumarycznej wartości sprzedaży poszczególnych towarów (PLU). Każdy rekord odpowiada jednemu towarowi:

nr pola:	długość:	znaczenie:
1	16	- identyfikator rekordu - litery PLP; - kod towaru (13 znaków)
2	18	nazwa towaru
3	20	wartość sprzedaży
4	20	ilość (z dokładnością do 0.001 jednostki)
5	10	średnia cena sprzedaży towaru
6	5	procentowy udział danego działu w ogólnej wartości sprzedaży (w setnych częściach procenta).

N - raport opakowań

Raport (tylko do odczytania z kasy) podaje informacje o ilości i wartości opakowań, które zostały wydane i przyjęte. Każdy rekord oznacza jeden typ opakowania:

nr pola:	długość:	znaczenie:
1	16	- identyfikator rekordu - litery PLB; - kod opakowania (13 znaków)
2	18	nazwa towaru
3	20	wartość sprzedaży
4	20	ilość (z dokładnością do 1 sztuki)
5	20	wartość zwrotów
6	20	ilość (z dokładnością do 1 sztuki)